

Statsmagten — uden Hensyn til Bestemmelsen i Grundlovens § 82 — for at afværge større Ulykker vilde føle sig tvungen til at nedsætte en høj Kapitelstakst“, men det fremhæves, at det vanskeligt kunde tænkes anvendt som en isoleret Foranstaltning, men kun som en almindelig, mere omfattende Foranstaltning, og saa tilføjes der: „Om en saadan Nødstilstand kan der jo imidlertid ikke tales under de nuværende Forhold“. Altsaa, Udvalget er ganske klart over, at som Forholdene nu er, kan der ikke være Spørgsmaal om at forandre Kapitelstaksten. Det vilde være i Strid med Grundloven. Udvalgets øvrige Betragtninger er efter min Mening kun en Omskrivning af den gamle Sætning, at der kan komme Situationer for en Stat eller et Samfund, hvor det er nødvendigt at lade Lovene, ja selv Grundloven, sove for en Dag. Jeg erkender, at Retsstandpunktet lige saa lidt som alle andre menneskelige Standpunkter er absolut. Den Sætning, at Retten maa gennemføres, og saa Verden skal gaa under, kan ikke fastholdes, Retsstandpunktet er relativt som alt andet menneskeligt. Det kunde tænkes, at der kom Forhold, hvor det var ganske nødvendigt at sætte sig ud over Loven, ja, selv ud over Grundloven, men saa vilde det, som Udvalget ogsaa fremhæver, ganske vist ikke alene blive ved Bestemmelsen om Ejendomsretten, men ogsaa ved andre Bestemmelser. Tænker vi os, at den Ulykke skulde indtræffe, at Danmark blev inddraget i Krigen, og at f. Eks. København blev belejret, saa kan der vel ikke være Tvivl om, at man i det givne Tilfælde vilde sætte sig ud over Grundlovens § 82, der beskytter Ejendomsretten, men man vilde da utvivlsomt ogsaa sætte sig ud over de Bestemmelser, der beskytter Borgernes personlige Frihed, Presse-, Forenings- og Forsamlingsfriheden, og hvis det saa virkelig udviklede sig saaledes, at Staten derved blev frelst fra Ødelæggelsen, vilde der ikke være andet for os at gøre end at gaa til Kapitolium og takke Guderne, fordi vi havde Mænd, der havde villet og kunnet og turdet paatage sig det store Ansvar. Men, ligesom det fremhæves i Udvalgets Betænkning, tror jeg slet ikke, at der kan være Tale om en saadan Tilstand nu, og jeg kan i den Henseende med Glæde paaberaabe mig de Udtryk, som den højtærede Landbrugsminister brugte i Begyndelsen af sit Foredrag, da han sagde, at der endnu ikke var Tale om

nogen Nødstilstand, men at det kunde være hensigtsmæssigt at træffe Foranstaltninger for Fremtiden. Jeg tror aldeles ikke, at den Situation, der nu foreligger, kan sammenstilles med det, jeg før nævned. Eet er, at Statens, Samfundets, hele Folkets Tilværelse staar paa Spil, og et andet er de Forhold, der her foreligger, hvor det hele drejer sig om, om nogle Debitorer, Ydere skal slippe mer eller mindre billigt til Opfyldelsen af deres Forpligtelser, om det skal falde mer eller mindre haardt og tungt paa dem at opfylde deres Forpligtelser. Lad os gaa ud fra, at det vilde falde dem besværligt, vanskeligt, og at det derfor vilde medføre ikke blot Ubehageligheder, men maaske ogsaa for enkelte særdeles uheldige Konsekvenser, saa er det dog altsaa kun noget, der har en begrænset Karakter. Det kan aldeles ikke sammenstilles med den Situation, hvor hele Samfundets Tilværelse staar paa Spil. Jeg tror derfor ikke, at de Betragtninger, som nævnes i Udvalgets Betænkning med Hensyn til denne Situation, kan anvendes paa de foreliggende Forhold.

Jeg tror altsaa ikke, at der er Tvivl om, at naar Lovforslaget giver sig tilbagevirkende Kraft med Hensyn til Afgiften pr. 1914, saa er det et Indgreb i de bestaaende Rettigheder, en aabenbar, materiel Retskrænkelse og i Strid med Grundlovens § 82, og hvis jeg har Ret i denne Opfattelse, tror jeg ogsaa, at det vil være muligt at gennemføre den ved Domstolene. De paagældende Nydere maa kunne betragte denne Lov som sig uvedkommende, som ikke eksisterende og maa, uden Hensyn til Loven, kunne indtale de fulde Afgifter, der fremkommer paa Basis af Kornets virkelige Værdi pr. 1914, altsaa paa Basis af Kapitelstaksten, ikke som den bliver efter Lovforslaget, men som den vilde være blevet, hvis Lovforslaget ikke var kommet. Maalestokken har de jo, fordi der, forinden man kommer til en Kapitelstakst, skal udregnes en Gennemsnitspris efter de hidtil gældende Regler. Jeg tror, at Nyderne maa kunne stille sig saaledes, og jeg tror, at det vil lykkes dem at gennemføre dette Standpunkt for Domstolene, saaledes at de vil faa Dom over Yderne for det, der virkelig er det fulde Afgiftsbeløb, beregnet efter de hidtil gældende Regler. Jeg erkender naturligvis, at man skal være varsom med at profetere om, hvorledes Domstolene vil stille sig i fremtidige Retsstrætter, men jeg tror, at der er meget